

otroci kazati svojo spretnost v podučevanju. Želeti je, da se za spodnji Štajer osnuje posebna izpitna komisija za ljudske in meščanske šole.

7. Glavni dve gimnaziji na slovenskem Štajerkem, celjska in mariborska pokazale ste letoz isredno slabih uspehov v vsakem oziru — skoraj polovica dijakov je propala. To vznemirja starše pa tudi vsakšnega domoljuba, marajočega za srečno prihodnost naše učeče se mladine. Želeti je, da se nepovoljnimi prikaznim poiščejo uzroki in odpravijo. Državni poslanci so prošeni svojo posebno pozornost na to obrniti in če treba vlado v državnem zboru vprašati po javnej interpelaciji.

8. Celjska gimnazija štela je letos 130 slovenskih in 127 nemških dijakov, mariborska 164 Slovencev in 174 Nemcev, ptujska nižja gimnazija 72 Slovencev in 41 Nemcev. Skupaj bilo je toraj 366 Slovencev in 342 Nemcev, tedaj 24 Slovencev čez polovico vseh dijakov na spodnjem Štajerskem. Z ozirom na člen 19. državnih pravic je toraj zelo opravičena tirjatev slovenskega prebivalstva, naj so na teh zavodih nameščeni ravnatelji in profesorji, učitelji vsi brez izjeme tudi drugega deželnege jezika popolnem zmožni. Z ozirom pa na to, da na ptujske gimnaziji še ni nobenega ravnatelja, slišati pa je, da je ona služba namenjena trdemu Nemcu, slovenščine nevedčemu, in da ravnatelj celjski in mariborski slovenski ne umeta; dalje z ozirom na to, da je na teh treh srednjih šolah 27 profesorjev in učiteljev slovenščine popolnem nezmožnih, daje se odboru nalog: primerno pritožbo vložiti pri deželnem odboru v Gradci, pri naučnem ministerstvu in pri državnem zboru, s prošnjo, naj se slovenščine nezmožni ravnatelji in profesorji nadomestijo s takšnimi, ki zamorejo podučevati v nemškem in slovenskem jeziku, in naposled naj se za 4 spodnje razrede gimnazijske uže za šolsko leto 1883/84 priredijo slovenske paralelke po vzgledu ljubljanskih.

9. Ptujska nižja gimnazija pokazala je letos mej vsemi najboljših vspehov. Zdaj se jej odvzema eden najboljših profesorjev g. Josip Žitek in predstavlja v nemški Leoben. Javni listi, nemški in slovenski, poročajo, da se to ni zgodilo zaradi šolskih zadev, kajti g. profesor Žitek daleč slovi kot izvrsten učitelj, vesten vzgojitelj in pravi oča dijakom, ampak da se je, to zgodilo zoper njegovo voljo in ker je pri deželnem nemškem odboru v Gradci od ptujskih Nemcev, nemškutarjev in renegatov bil zatožen kot slovensk domoljub in narodnjak. Ako je to res pravi uzrok, potem ugovarjamo danes tukaj zbrani slovenski možje odločno in energično zoper takšno ravnanje s Slovenci, ki jednako Nemcem doplačujemo k proforskim plačam, ter sklenemo vseh postavnih sredstev poslužiti se, da za ono preganjanje Slovencev poizve visoko ministerstvo, slavni državni zbor in sam svitli cesar, očetovski varuh vsem narodom!

III. Gospodarske zadeve.

1. Nemško-liberalna stranka v zadnjih 20 letih jenega gospodstva je sklenola in osnovala veliko postav in naprav, ki sedaj žugajo naš kmetski stan uničiti in kmetijske posestnike polagoma spremeniti v same najemnike, delavce, nemaniče in berače. Grof Hohenwart, vodja konservativno-narodne večine v državnem zboru, je ovo žalostno prikazen povdarjal v interpelaciji do visoke vlade. Ministerski predsednik grof Taaffe je obljubil postavne pomoči. Do sedaj sklenola se je postava zoper oderuhe, a treba je še domovske postave, nove domovinske postave, dedne postave, postave zoper trganje gruntov, postave za rešenje posestev od prevelikih vknjiženih dolgov, postave zoper ženitovanje nemaničev brez dovoljenja in na bodočo škodo dotičnih srenj itd. (G. dr. Prus.) Teh in podobnih postav je nujno treba tudi za slovenske kmete štajerske, kajti samo v dveh zadnjih letih, bilo je blizu 2000 zadolženih posestnikov iztiranih s svojih posestev in potisnenih med nemaniče. Odbor naj sestavi in odpošlje primerno peticijo državnemu zboru.

(Konec prihodnjič.)

Gospodarske stvari.

Mlada sadunosna drevesa treba varovati.

Po nekterih legah posajena sadunosna drevesca nočejo rasti. Ljudje se pritožujejo, sorte menjavajo in poslednjič jim drevesca vendar poginejo.

Vzrok ti ne zgodi je dostikrat mraz, mnogokrat pa tudi ravno nasprotno prehuda vročina. Seveda je poleg teh dveh vzrokov še nebrojno drugih, katerih pa za zdaj ne bomo posebej omenjali.

Posamno stoječa drevesca je toraj dobro z drobnimi palčicami in šibami okoli in okoli obdati in to šibje potem s trtami ali slamnatimi povezki okoli debla in kola privezati tako, da je drevesce kakor z mrežasto odejo obdano in zavarovano. Ta mrežasta odeja varuje deblo mladega drevesca ne le drugih poškodovanj, ampak po zimi tudi prehudega mraza, po letu pa prehude vročine, da ga pregorki solčni žarki ne opečejo.

Znano je namreč, da se drevesni sok pretakajo med skorjo in med lesom. Po lesu lezejo sok v drevo gori in med lesom in skorjo zopet doli. Ako je toraj drevo z gladko skorjo na primer ob kaki cesti, preveč hudim solčnim žarkom izpostavljeno, se lahko primeri, da huda vročina med lesom in skorjo sok v sopar spremeni, kateri potem skorje od lesa odlušči in tako imenovani smod provzroči, vsled kterega potem tako poškodovana drevesca prav pogosto konec vzamejo.

Nekaj podobnega se je že opazilo na drevesih, ki so bila po mestih, po ulicah posajena.

Taka drevesca so dvojnimi solčnim žarkom izpostavljena. Prvič pravim ki prihajajo neposredno od solne samega in drugič tako imenovanim odbitim solčnim žarkom to je tistim, kateri se od bližnjega zidovja odbivajo in dostikrat ravno tako vroče pritiskajo kakor neposredni solčni žarki. Soki takih dreves, ki bi morali ravno naj živahnejše po mladem gojenčecu krožiti, se vstavijo in dostikrat popolnoma posuše. Skorja postane vela, se začne grbančiti in drevece, če že kaj hujšega ni, je vsaj v rastli huda počeno in zadržano.

Prav hudo se pa tudi drevescem godi, ktera so prav globoko in na mokrem posajena. Korenine jim solnce ne ogreje in plodovite dežne kaplje jih ne dosežejo več.

V premokrem posajena drevesca imajo preveč sokov, v njih se, rekel bi, kroženje sokov nikdar ne vstavi in celo pozno v mrzlo jesen noter se sokov obilno pretaka po drevescu gori in doli in to je dostikrat povod, da taka drevesca rada zmrznejo.

Proti vsem tem nevarnostim drevesca varuje v začetku tega spiska omenjeni in opisani način zavarovanja drevese.

Umetni gnoj za cvetlice.

Močni cvetlični gnoj se napravi iz tele zmesi: Na 12 litrov mehke vode, t. j. deževnice ali kuhane vode, vzame se 0.5 gramov grenke soli, 1.5 gramov saliternokislega kalija in 4 grame saliternokislega apna in 10 gramov prepariranega fosforokislega apna.

Soline se morajo poprej v vodi raztopiti in potem še le fosforokislo apno med uje pomešati. Mesto poslednjega apna jemlje nekteri tudi Bokerjevega guana ali tičjeka.

Trpežni podplati na škornjih in črevljih postanejo za dvakrat trpežnejši, ako se večkrat zaporedoma z lanenim firnežem pomažejo. Novi podplati se tako dolgo mažejo, dokler še kaj lanenega olja v se vsesavajo. Ravno tako se mora šiv med podplati in gornjim usnjem s tem oljem mazati. Podplati vode več ne prepuščajo in za mrzle noge postanejo toplejši in tudi ne cvrkajo več, kar je mnogokrat prav sitno.

Dopisi.

Iz Ljubljane. (Banka „Slavija“.) V mesecih april, maj in junij pristopilo je banki „Slaviji“ 26.846 novih členov, ki so zavarovali kapital 22.228.761 gold. 88 kr., ter zato vplačali zavarovalnine in pristojbin 487.858 gold. 5 kr. Banka pa je v tem času plačala za škode 189.581 gold. 79 kr. Od svojih kapitalov imela je banka v tem času vloženi 20.520 gold. 66 kr. v posojilnicah, 653.698 gold. 9 kr. pa posojeni na hipoteke. Denarni promet vsrednje blagajnice v Pragi znašal je 1.160.827 gold. 97 kr. Gasilne brigadnice bile so oddane šestim občinam in med njimi tudi

občina Št. Vid pri Vipavi. Od 1. januarja do 30. junija t. l. skleneno je bilo 39.419 novih zavarovanj za kapital 33.973.563 gold. 88 kr. proti zavarovalnici in pristojbinam v znesku 833.540 gold. 43 kr.; škod pa je bilo v tem času izplačanih za 312.358 gold. 68 kr. Samoupravna društva za zavarovanje pokojnin in užitka napredovala so prav sijajno, kajti do konca julija 1882 oglasilo se je že 565 členov, ki so zavarovali pokojnin in dohodkov za 100.197 gold. 67 kr., ter vpisali vlog 402.746 gold. Isto tako vgodno se razvija pokojninski zavod za zastopnike, ki šteje že 3839 vdoležencev in čegar zaklada narasla na 25.472 gold. 86 kr.

Z Gornjegradskega okraja. (Nemškutar-ska sodnika; javna prošnja slov. poslancem.) (Konec.) G. Morikutti neče slovenski uradovati, čeravno stranke to tirjajo. V dokaz sledeče: Imel je dopisnik obravnavo z nekim posestnikom; ko pa se je pričelo nemško pisariti, je dopisnik sodnika na podlagi zaukaza justičnega ministerstva od dne 18. aprila t. l. št. 20.513. prosil, naj dotično obravnavo v slovenskem njemu edino razumljivem jeziku zazvrši. On pa mu prav osorno odgovori: „Menda tedaj, ko boste vi zahtevali.“ — Na to dopisnik mirno odvrne: „Če nočete, grem pa domu! in se bodem čez Vas na vis. c. kr. dež. nadsodnijo v Gradec pritožil.“ Mu obrne hrbet in popustivši obravnavo, otide domu. Tožba se je na vis. dež. nadsodnijo že poslala; s kakšnim da vspehom, bodem poslej povedal. Č. g. Morikutti pa je tukaj jasno dokazal, da ni prijatelj slov. uradovanju! — Vse č. č. g. g. slov. poslance; posebno našega vrlega poslanca č. g. Dr. Vošnjaka, pa uljudno prosimo: naj se za dotične naše težnje v državnem zboru zanimajo: 1. Da bodo sodniki, slovenskim strankam namreč: če jih bodo v slov. nagovorile; in če jih tudi ne opominjajo, postavno primorani, slov. uradovati; kajti, nevedno uradnikov-boječe se ljudstvo rajši čeravno nevoljno trpi, kakor, da bi se z uradniki za vsaki slov. dopis posebej prepiralo! 2. Da bode vis. vlada nam za tukajšnje sodnike bolj narodnih mož dala; da se ne bo treba za vsako slovensko besedico posebej z njimi prepirati. Prepričani pa smo, da dokler bodeta ta sodnika nam uradovala, ne bomo ravnopravnosti uživali, ne bomo mirovali, ter ne jenjali Vam č. č. gg. slov. poslanci nadlegovati in Vas prositi: nemškega uradovanja, rešite nas!!

Iz Pišečke župnije. (Celjski lisjak.) (Konec.) Čudim se, da je vendar mogoče, da doktorji Glantschnigg in Mihellitsch in drugi, kateri so toliko hlač po šolskih klopih raztrgali, se toliko znanosti učili, pa se vendar niso toliko naučili, da bi jih bilo sram, nas kmete s tako grdimi, zvijačami zapeljevati in za norca imeti. Živijo med nami, torej od naših slovenskih žuljev; od nas se bogatijo; a nas očitno za norca imajo in naš jezik zaničujejo; vse kar je slovenskega: slovensko